

6. Eiropas Jūras dienai veltītā konference **LATVIJAS JŪRAS TELPISKAIS PLĀNOJUMS – attīstības iespējas un izaicinājumi**

Konferences norises vieta: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, Peldu iela 25

Konferences norises laiks: 21.maijs no plkst. 9:30-15:00

Konferenci vadīja: Kristīna Veidemane (Baltijas Vides Forums)

Konferencē piedalījās:

N.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija
1.	Kristīna Veidemane	Baltijas Vides Forums
2.	Anda Ruskule	Baltijas Vides Forums
3.	Ilze Kalvāne	Baltijas Vides Forums
4.	Irina Aļeksejeva	Baltijas Vides Forums
5.	Dace Strigune	Baltijas Vides Forums
6.	Solvita Strāķe	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
7.	Ingūna Urtāne	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
8.	Kristīne Kedo	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
9.	Jānis Ušča	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
10.	Dace Granta	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
11.	Mārtiņš Grels	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
12.	Baiba Zasa	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
13.	Ivita Ozoliņa	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
14.	Solvita Degaine	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
15.	Māra Melnbārde	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
16.	Inese Miķelsone	Zemkopības ministrija
17.	Agnese Pormane	Satiksmes ministrija
18.	Normunds Duksis	VAS Latvijas Jūras administrācija
19.	Liene Kalve	VAS Latvijas Jūras administrācija
20.	Ieva Šmite	VAS Latvijas Jūras administrācija
21.	Vera Solovjova	Aizsardzības ministrija
22.	Ilona Ekmane	Aizsardzības ministrija
23.	Indra Murziņa	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
24.	Andris Skribis	Jūras spēku flotiles Krasta apsardzes dienests
25.	Daina Dzeguze	Vides pārraudzības valsts birojs
26.	Andris Širovs	Dabas aizsardzības pārvalde
27.	Kristīne Vilciņa	Dabas aizsardzības pārvalde
28.	Sintija Kordule	Dabas aizsardzības pārvalde
29.	Evija Šmite	Valsts Vides dienests

30.	Aldis Rausis	Valsts Zemes dienests
31.	Vilis Avotiņš	Rīgas brīvdostas pārvalde
32.	Guna Smilga	Rīgas brīvdostas pārvalde
33.	Jānis Artemjevs	Jūrmalas pilsētas dome
34.	Vita Zvejniece	Jūrmalas pilsētas dome
35.	Kaspars Siņicins	Ventspils pilsētas dome
36.	Evija Piņķe	Rīgas dome
37.	Lita Cielava	Rīgas plānošanas reģions
38.	Jānis Piešiņš	Latvijas Pašvaldību savienība
39.	Gunta Lukstiņa	Latvijas Pašvaldību savienība
40.	Ivita Peipiņa	Latvijas Pašvaldību savienība
41.	Sarmīte Lesiņa	SIA Grupa93
42.	Tālis Linkaits	VASAB Sekretariāts
43.	Laura Melne	VASAB Sekretariāts
44.	Alda Nikodemusa	VASAB Sekretariāts
45.	Everita Štāle	VASAB Sekretariāts
46.	Signe Lāce	Latvijas Jūras akadēmija
47.	Aina Palabinska	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
48.	Jānis Kravalis	Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centrs
49.	Kristaps Gramanis	Zivsaimniecības sadarbības tīkls
50.	Jānis Andersons	AS Latvenergo
51.	Jurijs Rivkins	AS Latvenergo
52.	Antons Kutjuns	AS Augstspriegumu tīkls
53.	Igors Fikss	SIA LAT-SALAMON
54.	Žanna Šendeļeva	Ūdenslīdēju klubs "Baltijas Ronis"
55.	Eva Gulbe	Biedrība Baltijas krasti
56.	Kārlis Ozoliņš	Biedrība Zaļais ceļš
57.	Elita Kalniņa	Vides aizsardzības klubs
58.	Valentīna Eize	Latvijas Ekoloģiskā biedrība
59.	Igors Lukjanovs	Latvijas Sociālo Reformu biedrība
60.	Ligita Vircava	Sabiedrības pārstāve
61.	Nerijus Blažauskas	Piekrastes pētniecības un plānošanas institūts, CORPI
62.	Saulius Gulbinskas	Piekrastes pētniecības un plānošanas institūts, CORPI
63.	Kuido Kartau	Hendrikson & KO

Konferences mērķis ir:

- iepazīstināt ieinteresētās puses ar Latvijas jūras telpiskā plānojuma (JTP) izstrādes pamatojumu un kārtību, kā arī apkopoto esošo situāciju jūras telpas izmantošanā - galvenajām nozarēm un interesēm;
- informēt par kopīgās diskusijās ar ieinteresētajām pusēm definēto jūras telpiskās attīstības redzējumu uz 2030. gadu un alternatīvo attīstības scenāriju izstrādes pamatprincipiem;
- apspriest piedāvātos iespējamo alternatīvo scenāriju novērtēšanas rādītājus;
- sniegt ieskatu par galvenajiem jūras telpiskās attīstības principiem pārrobežu sadarbībai Baltijas jūras reģionā, kā arī JTP izstrādes kārtību, pieredzi un pašreizējiem rezultātiem Lietuvā un Igaunijā.

Sanāksmes gaita:

K. Veidemane (Baltijas Vides Forums) atklāj sanāksmi, īsumā pastāstot par 6. Eiropas Jūras dienai veltītās konferences dienas kārtību un Eiropas Jūras dienas atzīmēšanas vēsturi Eiropā un Latvijā. Eiropas Jūras dienas vadmotīvs šogad ir - ostas un piekrastes kā Zilās izaugsmes motori. Savukārt Latvijā šogad Eiropas Jūras dienas konference ir veltīta Latvijas jūras telpiskajam plānojumam, jo šogad ir uzsākta tā izstrāde visiem Latvijas jurisdikcijā esošajiem jūras ūdeņiem.

Latvijas jūras telpiskā plānojuma izstrādes process

I. Urtāne (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija) iepazīstina konferences dalībniekus ar Latvijas JTP galvenajiem uzsvāriem: veselīga jūras vide, saskaņota Baltijas reģiona enerģētika politika, drošs, videi draudzīgs un efektīvs jūras transports, ilgtspējīga zivsaimniecība. Paredzēts, ka JTP būs spēkā 12 gadus no 2017. līdz 2030. gadam. Plānojums sastāvēs no 4 daļām:

- analītiskās daļas, kurā tiks ietverts vides un sociāli ekonomisko faktoru izvērtējums, prognozes un secinājumi;
- stratēģiskās daļas, kurā tiks izvērtēti dažādi jūras izmantošanas scenāriji, kurus vērtēs arī SIVN ietvaros;
- jūras ūdeņu zonējuma karte, kas tiks izstrādāta balstoties uz izvēlēto optimālo attīstības scenāriju;
- zonējuma izmantošanas apraksts, kurā tiks iekļauti zonējuma principi, pamatojums un izmantošanas nosacījumi un ierobežojumi.

Esošā situācija jūras telpas izmantošanā: galvenās nozares un intereses

K. Veidemane iepazīstina ar līdz šim apkopoto kartogrāfisko informāciju par galvenajām sabiedrības interesēm un nozarēm, kas jau izmanto jūras telpu un nozarēm, kurām ir interese izmantot jūras telpu un tās piedāvātos resursus nākotnē. Galvenās sabiedrības intereses jūrā, kas kartogrāfiski apkopotas ir:

- dabas aizsardzība – teritoriālajos ūdeņos ir nodibinātas 7 jūras īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, no kurām 4 atrodas Rīgas līcī, viena Irbes šaurumā un 2 atklātās jūras daļas teritoriālajos ūdeņos;
- vides kvalitāte – apkopotas notekūdeņu tiešās izplūdes vietas un apzināti no tām iekļūstošie N un P apjomi. Bez tam ir apzinātas arī oficiālo peldvietu atrašanās vietas, kurās tiek veikts regulārs ūdens kvalitātes monitorings un ūdens tajos ir atzīts kā pietiekami kvalitatīvs, lai cilvēks tajā varētu peldēties un atpūsties. Kopumā ir 33 peldvietas, no kurām 11 atrodas Jūrmalā.
- valsts aizsardzība un drošība – jūras novērošanas sistēmu atrašanās vietas un to netraucētas darbības nodrošināšanai nepieciešamās aizsargjoslas, esošie militārie poligoni un vēsturiskais militārais mantojums jeb bijušo mīnēto teritoriju un nogremdēto munīciju atrašanās vietas.

Nozares, kas jau tradicionāli izmanto jūru un tās resursus ir zvejniecība/zivsaimniecība, jūras transports (kuģošana un ostas), tūrisms un elektroniskie sakari. Savukārt nozares, kuras ir izrādījušas interesi par jūras telpas un tās resursu izmantošanu ir enerģētika (vēja un viļņu enerģijas izmantošana elektrības ražošanai, pārvadu kabeļu tīklu izveidei, akvakultūra jūrā (zivju, gliemeņu, aļģu audzēšanai), zemes dzīļu ieguve (ogļūdeņražu un rūdu izpētei un ieguvei).

Izmantojot zvejas žurnālu datus, uz šo brīdi ir daļēji apkopota informācija par intensīvāk zvejā izmantotajām teritorijām un zvejas apjomiem telpiskā griezumā, kā arī informācija par regulējumam pakļautajām lielākajām aktuālajām zvejas izkraušanas vietām krastā. Tāpat ir apkopota informācija par noteiktajiem un rekomendētajiem kuģu ceļiem un citām kuģošana nozīmīgām teritorijām, kā ostu teritorijas, grunts novietnes, enkurvietas/patvēruma vietas, un teritorijām, kurās prioritāri tiks veikti dziļuma mērījumi, lai atjaunotu batimetrijas informāciju un veicinātu kuģošana drošību jūrā un ir uzskatāmās par kuģošana nozīmīgām teritorijām. Izmantojot automātiskās kuģu novērošanas sistēmas (AIS) datus, tiks apkopota arī

informācija par kuģošanā intensīvāk izmantotajām teritorijām, taču šie telpiskie dati vēl tiek gatavoti sadarbībā ar HELCOM.

Izmantojot Ekonomikas ministrijas sniegto informāciju ir apkopota informācija gan par vēja enerģijas izpētes un ieguves licenču laukumiem, gan par ogļūdeņražu meklēšanas, izpētes un ieguves laukumiem. Visi šie laukumi atrodas atklātās jūras daļā. Kopumā ir 8 alternatīvie vēja enerģijas un izpētes licenču laukumi teritoriālajos ūdeņos un EEZ iepretim Pāvilstai un Liepājai. Ogļūdeņražu meklēšanas/izpētes un ieguves laukumi atrodas lielākoties EEZ uz D no Liepājas.

Lielākās grūtības esošās situācijas apkopošanai ir ģeotelpisko datu trūkums JTP vajadzībām, jo dati dažkārt tiek vākti pirmo reizi telpiskā griezumā (piemēram, zvejas dati), datu kvalitāte (nekorektas koordinātes, atšķirības starp dažādiem avotiem, dažādas definīcijas vai to trūkums normatīvajos aktos un situācijas mainība (piemēram, peldvietas, zvejas izkraušanas vietas).

Jautājumi un ieteikumi:

G. Lukstiņa (Latvijas pašvaldību savienība) iesaka papildināt JTP esošās situācijas aprakstu un karti ar informāciju par "Zilā karogā" pludmalēm un jahtu ostām.

A. Rausis (Valsts Zemes dienests) jautā: Vai JTP plānojums būs trīsdimensionālā vai divdimensionālā formātā un kāda formātā dati tiek vākti ?

K. Veidemane atbild: JTP esošā situācija un zonējums tiks attēlots divdimensionālā formātā.

N. Duksis: Daži dati ir pieejami arī trīsdimensionālā formātā, piemēram dziļuma dati.

A. Rausis (Valsts Zemes dienests) jautā: Kā informācija par apgrūtinātajām teritorijām jūrā tiks iekļauta Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmā?

I. Urtāne atbild: JTP plānojums būs nākotnē TAPIS sastāvdaļa un arī Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmā, taču tā kā JTP izstrāde tiek finansēta no atsevišķa projekta līdzekļiem, tad JTP datu iekļaušanai TAPIS būs nepieciešams atrast jaunu finanšu avotu.

Jūras telpiskās attīstības redzējums un iespējamie alternatīvie scenāriji

A. Ruskule (Baltijas Vides Forums) iepazīstina ar stratēģiskās daļas struktūru un izstrādes pamatprincipiem. Stratēģiskajā daļā tik izvirzīts izmantošanas ilgtermiņa redzējums un identificētas stratēģiskās prioritātes. Atbilstoši prioritātēm tiks izvirzīti mērķi un uzdevumi. Ilgtermiņa redzējums, tā mērķi un uzdevumi tiks balstīti uz ES un Baltijas jūras reģiona attīstības scenārijiem un vīziju, nacionālo ilgtermiņa stratēģiskās plānošanas dokumentu un reģionālo un vietējo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīzi, kā arī uz diskusiju rezultātiem ar nozaru pārstāvjiem un citām ieinteresētajām pusēm.

Balstoties uz politikas un plānošanas dokumentu analīzi, kā arī diskusiju rezultātiem ar ieinteresētajām pusēm ir identificētas 6 prioritārās jomas, kas veido jūras telpiskās attīstības redzējuma pamatu:

1. **Veselīga jūras vide** - stabila, atjaunoties spējīga jūras ekosistēma, kas nodrošina kvalitatīvus produktus un citus ekosistēmu pakalpojumus, kas kalpo cilvēku labklājībai;
2. **Drošs, tīrs un efektīvs jūras transports** - kuģu satiksme ir efektīvi organizēta telpā; ostas apkalpo nozīmīgu daļu kravu plūsmas Baltijas reģionā un kalpo kā satiksmes mezgli, veidojot ap sevi piekrastes reģionu ekonomiskos centrus;
3. **Baltijas mērogā saskaņota enerģētikas politika** - Latvija saprātīgi izmanto jūrā pieejamos atjaunojamās enerģijas resursus, veicinot valsts enerģētisko neatkarību; energopārvades infrastruktūra ir optimāli organizēta vienotā tīklā;
4. **Ilgspējīga zivsaimniecība** - nodrošina augstas pievienotās vērtības produkciju un zvejas uzņēmumu rentabilitāti; elastīga zivsaimniecības pārvaldība ņem vērā resursu mainību; ir nodrošināta piekrastes zvejai piemērota infrastruktūra;

5. **Ilgspējīgs tūrisms, kas veicina iedzīvotāju labklājību** - videi draudzīga tūrisma attīstība, kas nodrošina daudzveidīgu produktu un pakalpojumu klāstu un pielāgota piekrastes dabas un kultūras mantojuma resursiem un kapacitātei;
6. **Valsts drošība un aizsardzība** - nodrošināta netraucēta aizsardzības infrastruktūras un militāro mācību darbība.

Definētās attīstības prioritātes, kalpo kā orientieris četru alternatīvo jūras telpas attīstības scenāriju izstrādei. Katram no scenārijiem tiek izvirzīts atšķirīgs attīstības fokuss, liekot uzsvāru uz atšķirīgiem politikas mērķiem un interesēm: ekonomiskās izaugsmes vai vides intereses, kā arī vietējās, nacionālās vai Baltijas mēroga intereses. Tā rezultātā ir izvēlēti šādi alternatīvi attīstības scenāriji:

- Scenārijs A: prioritāte – ekonomiskā izaugsme;
- Scenārijs B: prioritāte – sociālā labklājība;
- Scenārijs C: prioritāte – stabila jūras ekosistēma;
- Scenārijs D: prioritāte – līdzsvarota attīstība vienotā Baltijas telpā.

Attīstības scenāriji tiks izstrādāti (tos attēlojot arī kā kartoshēmas) un izvērtēti izmantojot ekonomisko, sociālo un vides rādītāju sarakstu. Tādejādi tiks veikta katra scenārija ekonomisko, sociālo un ekoloģisko ietekmju novērtējums un ieguvumu-zaudējumu analīze. Rezultātā tiks izvēlēts optimālais jūras izmantošanas risinājums, kas iespējams ietvers elementus no visiem scenārijiem.

Diskusija darba grupās par rādītājiem uz kuriem balstīt scenāriju izstrādi un izvērtējumu:

Dalībnieki tiek sadalīti 7 grupās, kur katrai grupai ir jānovērtē JTP izstrādātāju piedāvāto 16 rādītāju nozīmi viena no iepriekšminēto scenāriju izstrādei un novērtēšanai. Vispirms dalībnieks individuāli novērtē katru rādītāju, izmantojot vērtēšanas skalu no 0 līdz 2, kur 0 tiek piešķirta rādītājam, ja tam nav nozīmes attiecīgā scenārija izvērtēšanai, "1", ja tas ir nozīmīgs, bet "2", ja ļoti nozīmīgs. Rezultāti tiek ierakstīti katram dalībniekam izsniegtā anketā. Pēc tam, ja vien tas ir iespējams katrs dalībnieks atsevišķi novērtē arī rādītāja attīstības potenciālu uz 2030. gadu, ņemot vērā darba uzdevumā dotos Latvijas izvirzītos stratēģiskos mērķus un pašreizējos sasniegumus. Pēc tam, kad katrs ir veicis individuālo vērtējumu visiem rādītājiem, grupa kopā diskutē par katra rādītāja vērtējumu. Anketu ar darba uzdevumu skatīti 1. pielikumā.

Pēc grupu darba pārstāvji no katras grupas prezentē savstarpējo diskusiju rezultātus:

Rādītāju vērtējums A scenārijam: Ekonomiskā izaugsme

Kā ļoti nozīmīgi rādītāji tiek atzīti visi nozaru attīstības rādītāji un nodarbinātības, iedzīvotāju skaita, IKP rādītāji. Kā nozīmīgi tie atzīti tādi jūras vides stāvokli raksturojošie rādītāji, kas raksturo barības vielu daudzumu ūdenī un jūras dibena integritāti, bet bioloģiskās daudzveidības rādītājam nav nozīmes. Izskan ierosinājums šo rādītāju sarakstu nepieciešams papildināt ar rādītāju: jūras krasta jahtu un mazo laivu piestātņu skaits.

Diskusijās par potenciālo attīstību un iespēju sasniegt stratēģiskos mērķus izskan atziņas:

- kravu apgrozījums ostās ir grūti prognozējams, ņemot vērā, ka ostās dominē tranzītkravas.ostu attīstībai svarīga ir sauszemes transporta (autotransporta un dzelzceļa) infrastruktūras tīkls un tā kvalitāte;
- Latvijai nākotnē ir jāveido enerģētīkla uzlabošanai starpsavienojums ar Zviedriju;
- ekonomiskās attīstības svarīgs priekšnoteikums ir arī vides kvalitāte un ekonomisko attīstību būtu jāplāno tā, lai vides kvalitāte netiktu pasliktināta.

Rādītāju vērtējums B scenārijam: Sociālā labklājība

No anketā iekļautajiem rādītājiem kā ļoti nozīmīgi tiek atzīti:

- iedzīvotāju skaits, taču atsevišķi izdalot, iedzīvotāju skaitu republikas nozīmes pilsētās un novados;

- IKP uz vienu iedzīvotāju gadā, taču atsevišķi izdalot, IKP republikas nozīmes pilsētās un novados;
- Nodarbinātības īpatsvaru vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem;
- Kravas apgrozījumu ostās un pasažieru skaits, atsevišķi pa kuģu veidiem katrā ostā;
- tūristu skaits, kas saistīti ar jūras izmantošanu.

Visi jūras vides stāvokli raksturojošie rādītāji tiek novērtēti no 0 līdz 1, jo vides kvalitāte ietekmē zveju un tūrismu, kas ir svarīgas nozares piekrastes iedzīvotājiem ienākumu gūšanā. Rādītāji “no AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas galapatēriņā” un “Latvijas zvejas kuģi un piekrastes laivu skaits” nav nozīmes sociālās labklājības scenārija novērtēšanai un tiem vērtējumā tiek piešķirta “0”. Zvejas kuģu un laivu skaits ir jāvērtē kopā ar nodarbinātību un nozvejas apjomu.

Izskan ierosinājums rādītāju sarakstu papildināt arī ar tūrisma infrastruktūru raksturojošiem rādītājiem, kas raksturotu piekļuvi pie jūras un tūrisma veidus, kas izmanto jūras resursus. Tāpat pašreiz piedāvātais rādītājs “gultas vietu skaits” nenorāda ekonomisko ieguvu no tūrisma nozares, tāpēc tiek ierosināts piemeklēt rādītāju, kas parādītu ienākumus no tūrisma nozares piekrastes pašvaldībās. Tāpat nepieciešams papildināt ar piekrastes zveju un sociālo infrastruktūru kā pievilcīgas dzīves vides raksturojošos rādītājus.

Diskusijās par potenciālo attīstību un iespēju sasniegt stratēģiskos mērķus izskan atziņa, ka izvirzītie mērķi kravu apgrozījumā un apkalpoto pasažieru skaitā ir izvirzīti pārlieku optimistiski.

Rādītāju vērtējums C scenārijam: Stabila jūras ekosistēma

- visiem vides kvalitātes rādītājiem tiek piešķirts vērtējums kā ļoti nozīmīgs;
- izskan ieteikums rādītājus, kas raksturo kravu apgrozījuma un apkalpoto pasažieru skaitu, nomainīt ar kuģu intensitāti raksturojošu rādītāju;
- rādītāji gultas vietu skaits, nodarbinātība un IKP tiek novērtēti ar “0”, jo tiem nav nozīmes stabilas ekosistēmas scenārija novērtēšanā;
- ieteikums papildināt rādītāju sarakstu ar rādītāju, kas raksturotu ieplūstošo notekūdeņu apjomu, invazīvo sugu ietekmi, sugu un biotopu izplatības izmaiņas.

Rādītāju vērtējums D scenārijam: Līdzsvarota attīstība vienotā Baltijas telpā

No anketā iekļautajiem rādītājiem kā ļoti nozīmīgi tiek atzīti šādi rādītāji: apkalpoto pasažieru skaits Rīgas ostā, no AER saražotās enerģijas īpatsvars gala patēriņā un IKP uz vienu iedzīvotāju gadā. Izskan ierosinājums rādītāju sarakstu papildināt ar rādītāju, kas reprezentē pludmaļu un pludmaļu, kam piešķirts “zilais karogs” skaitu, aizsargājamo jūras teritoriju daudzumu, kuģus sadursmju un naftas noplūžu skaitu.

Visi pārējie dotie rādītāji tiek novērtēti kā nozīmīgi, izņemot Latvijas zvejas kuģu un piekrastes laivu skaitu, kas tiek atzīts kā nenozīmīgs. Izskan ierosinājums rādītāju sarakstu papildināt arī ar piekrastes zvejas laivu skaitu un jahtu ostu un jahtu skaitu.

Galvenie jūras telpiskās attīstības principi pārrobežu sadarbībai Baltijas jūras reģionā

T. Linkaits (VASAB Sekretārs): iepazīstina ar 1992.gadā dibināto Starpvaldību sadarbības tīklu jeb VASAB, tās mērķiem un lomu jūras telpiskajā plānošanā Baltijas jūras reģionā.

Nozīmīgākais dokuments, kas attiecas uz jūras telpisko plānošanu un ko izstrādājis VASAB, ir Ilgtermiņa perspektīva Baltijas jūras reģionam līdz 2030. gadam. Attiecībā uz jūras telpisko plānošanu dokumentā ir uzstādīti šādi mērķi: integrēta jūras un sauszemes plānošana un pārvaldība kā arī jūras telpiskajā plānošanā izmantotie principi mazina potenciālos konfliktsituācija jūras izmantošanā šai un nākamajām paaudzēm.

2010. gadā VASAB un HELCOM kopīgā darba grupa izstrādāja kopīgus jūras telpiskās plānošanas principus dažādiem Baltijas jūras plānošanas līmeņiem, kas būtu jāievēro arī Latvijai izstrādājot savu JTP. Principi ir šādi:

1. Ilgtspējīga apsaimniekošana
2. Ekosistēmas pieeja
3. Ilgtermiņa perspektīva un mērķi
4. Piesardzības princips
5. Līdzdalība un caurspīdīgums
6. Augstas kvalitātes dati un informācijas bāze
7. Starptautiska saskaņošana un konsultācijas
8. Saskaņota sauszemes un jūras telpiskā plānošana
9. Dažādu reģionu īpatnībām un īpašiem apstākļiem pielāgota plānošana
10. Plānošanas nepārtrauktība

Nākotnē VASAB sadarbībā ar HELCOM plāno izstrādāt vadlīnijas par ekosistēmas pieejas piemērošanu, starptautiskajām (*trans-boundary*) konsultācijām, sadarbību un sabiedrības līdzdalību kā arī izveidot ekspertu grupu, kas sadarbosies par JTP datiem.

Jautājumi:

E. Kalniņa (Vides aizsardzības klubs): vai VASAB uzstādītie mērķi un principi darbojas arī tajos Baltijas jūras ūdeņos, kas neietilpst nevienas valsts jurisdikcijā?

T. Linkats: Šādu ūdeņu Baltijas jūrā nav, taču jāpiebilst, ka visu valstu EEZ ūdeņos darbojas starptautiskie normatīvie akti.

Lietuvas Republikas ģenerālplāna papildināšana ar jūras teritoriju: jūras telpiskā attīstības perspektīva un galvenie pārrobežu attīstības jautājumi

N. Blažauskas (CORPI) iepazīstina dalībniekus ar Lietuvas jūras telpiskā plānojuma, kas ir veidots kā papildinājums Lietuvas Republikas Ģenerālā plānam ar telpiskajiem risinājumiem jūras teritorijai, izstrādes procesu, pamatprincipiem un risinājumiem.

Lietuvas JTP izstrāde tika uzsākta ar esošās situācijas un stratēģisko prioritāšu apzināšanu jūras telpas izmantošanā, kā arī dabas un kultūrvēsturisko vērtību un resursu kartēšanu. Pēc tam tika identificētas iespējamās jūras izmantošanas tendences nākotnē un tiem nepieciešamās teritorijas jūrā. Ņemot vērā visu iepriekšminēto, tika izstrādāta koncepcija jūras izmantošanas veidu telpiskajam izvietojumam (SIVN rezultātā no iesākumā piedāvātajām divām izstrādātām koncepcijām sadarbībā ar ieinteresētajām pusēm tika izstrādāta viena koncepcija), rasti risinājumi ekoloģiskā balansa nodrošināšanai un rezervētas teritorijas nacionālajām stratēģiskajām vajadzībām. Visbeidzot tika noteiktas prioritārās teritorijas jūrā dažādiem jūras izmantošanas veidiem un to izmantošanas noteikumi.

Kopumā visi Lietuvas jurisdikcijā esošie ūdeņi tika sadalīti 7 zonās jeb teritorijās, kurās ir noteikta dažādas izmantošanas prioritātes un noteikumi.

Lietuvas JTP izstrādes laikā aktīvi tika iesaistītas ne tikai visas Lietuvas ieinteresētās puses un sabiedrība, bet arī kaimiņvalstu ieinteresētās puses, organizējot pārrobežu konsultācijas. Visaktīvāk tika iesaistītas Latvijas ieinteresētās puses, organizējot vienu kopīgu sanākumu Latvijas un Lietuvas plānotājiem un 2 sanāksmes Lietuvas plānotājiem ar Latvijas visām ieinteresētajām pusēm. Ar Krievijas pārstāvjiem izdevās noorganizēt

vienu kopīgu sanākumi, bet Zviedrija par Lietuvas JTP tika informēta elektroniskā veidā kā to nosaka Zviedrijas regulējums .

Lietuvas JTP izstrāde notika 2012. un 2013. gadā un šobrīd tas ir iesniegts Lietuvas parlamentam izskatīšanai un apstiprināšanai.

Jautājumi:

L. Vircava (sabiedrības pārstāve) jautā: Ko jūsu plānā nozīmē termins - ekoloģiskais balanss?

N. Blažauskas: Izstrādājot JTP esam nokartējuši dabas vērtības un identificējuši visjutīgākās teritorijas jūrā un, izstrādājot zonējumu, centāties saimniecisko darbību plānot tā, lai tā neradītu ekoloģiskās izmaiņas.

K. Veidemane: Vai identificētās jutīgās teritorijas atrodas Lietuvas teritoriālajos ūdeņos vai EEZ un vai plāna izstrādes laikā tika ierosināta kādas jaunas aizsargājamās teritorijas izveide?

N. Blažauskas: Jā, EEZ atradām teritoriju, kurā varētu būt dabas vērtības, kuras nepieciešams aizsargāt. Nepieciešamie aizsardzības pasākumi, ko varētu regulēt ar telpisko plānojumu, Lietuvas JTP ir iekļauti.

A. Kutjuns (AS Augstspriegumu tīkls): Kādam laika posmam ir paredzēts jūsu izstrādātais JTP?

N. Blažauskas: Līdz 2030.gadam.

A. Kutjuns: Kāda veida infrastruktūras attīstības plānus Jūs esiet plānojuši savā JTP?

N. Blažauskas: Plānā iezīmētajās teritorijās jeb zonās, kurās prioritāte ir lineārā infrastruktūra, nav pateikts kāda veida infrastruktūras izveidei ir prioritāte. Tie var būt gan energopārvades kabeli, gan ogļūdeņražu ieguves cauruļvadi.

Igaunijas plānošanas pieeja, Pērnavas reģiona plānojums: jūras telpiskā attīstības perspektīva un galvenie pārrobežu attīstības jautājumi

K. Kartau (Hendrikson & KO) iepazīstina dalībniekus ar Igaunijas jurisdikcijā esošo jūras teritoriju un Igaunijas plānošanas sistēmu. Igaunijā paredzēts, ka JTP veiks jūrai pieguļošo rajonu robežās. Kopumā tie būs 6 atsevišķi plānojumi. Igaunijā vēl tikai strādā pie JTP izstrādes metodikas. Pirmā metodikas izstrādes kārtā tika pabeigta 2009.gadā, bet 2012. gadā tika uzsākta otrā metodikas izstrādes kārtā. Metodika tiek izstrādāta balstoties uz divu pilot JTP izstrādes pieredzi un rezultātiem, kas norit Pērnavas un Hīju rajonu pieguļošajos jūras ūdeņos. Šī gada vasarā abiem plāniem ir jābūt pabeigtiem un 2016. gada pavasarī ir plānots, ka tos apstiprinās un tie būs saistoši. Par to, vai plānu veiks rajonu vai nacionālā līmenī vēl tiek diskutēts.

Šobrīd JTP tiek veikts atbilstoši sauszemes teritorijas plānošanas noteikumiem, tomēr izstrādājot JTP biežāk tiek iesaistītas ieinteresētās puses un sabiedrība dažāda mēroga diskusijās un sanāksmēs. Telpiskie risinājumi ir savstarpējas vienošanās rezultāts, maksimāli saglabājot esošās vērtības un jūras izmantošanas veidus.

JTP mērogs ir 1: 100 000, bet atsevišķos gadījumos arī 1:1000 un plānojuma teritorija ir jūra, tomēr funkcionālās sasaistes nodrošināšanai, kartējam arī ostu sauszemes teritorijas, piekļuvi jūrai u.c. Starptautiskā mērogā izskatām un analizējam kuģošanas, zvejniecības, enerģētikas un dabas aizsardzības nozari.

Jautājumi:

L. Vircava: Vai plānotie vēja parki jūrā ir nepieciešami patēriņam Igaunijā?

K. Kartau: To nav iespējams pateikt, atvērtā enerģētikas tirgus dēļ, bet Igaunija jau šobrīd eksportē savu saražoto enerģiju. Vienkārši mums jūrā ir pamērotas teritorijas vēju parku būvniecībai un mēs tās gribam izmantot.

K. Veidmane: Vai jums nacionālā līmenī ir izvirzīti mērķi jūrā saražotajai vēja enerģijai?

K. Kartau: Nacionālie mērķi līdz šim ir bijuši mainīgi, bet patlaban mērķis ir saražot 900 MW vēja enerģijas un no tiem 400 MW jūrā. Sagaidāms, ka mērķi palielināsies.

I. Urtāne: Vai vēja parki jūrā neietekmēs aizsargājamās dabas vērtības?

K. Kartau: Vērtīgākās teritorijas ir jau iekļautas aizsargājamās jūras teritorijās. Tur vēja parki netiks būvēti. Bez tam vēja parku būvniecībā tiks izmantoti tādi tehniskie risinājumi, kam būs vismazākā ietekmē uz apkārtējo vidi, gan būvniecības procesā, gan ekspluatācijas laikā.

Protokolu sagatavoja: Ilze Kalvāne, Baltijas Vides Forums